

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
POBOČKA V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1966

BRNO 1967

pás, tvořený kolmo seřazenými drobnými vpichy. Dolní část nádoby je ještě zdobena nepravidelnou dvojnásobnou obvodovou rýhou. Ve volné ruce zhotovená nádobka je z hrubého zrnitého materiálu. Hlazený povrch je barvy skvrnitě hnědé až tmavohnědé. Rozměry nádoby: Výška = 10,8 cm, průměr dna = 7,4 cm, průměr největší výdutě = 9,9 cm, průměr ústí = 7,2 cm. Typ nádoby, která svou velikostí a použitým materiálem připomíná hrobní keramiku, lze časově zařadit zhruba do VIII. nebo první poloviny IX. století.

FUND EINES SLAWISCHEN GEFÄSSES BEI PODIVÍN

Bezirk Břeclav

Im Herbst 1966 fand man bei Abdeckungsarbeiten in der Schottergrube zwischen Podivín und Rakvice ein kleineres Gefäß, das durch seine Grösse und sein Material an Funeralkeramik erinnert. Es stammt anscheinend aus einem zerstörten Grab und kann zeitlich ungefähr in das VIII. oder in die erste Hälfte des IX. Jh. eingereiht werden.

SLOVANSKÉ SEKERY Z DOLNÍHO NĚMČÍ

Okres Uherské Hradiště

JIŘÍ PAVELČÍK

Východně od obce Dolní Němčí (okres Uh. Hradiště) při křižovatce okresních silnic Slavkov—Uherský Brod a Slavkov—Kunovice zachránil V. Ondra z rozrušených objektů (hrobů?) dvě slovanské bradatice.

SLAWISCHE ÄXTE AUS DOLNÍ NĚMČÍ

Bezirk Uherské Hradiště

Aus gestörten Gräbern(?) barg V. Ondra zwei Bartäxte.

POVRCHOVÉ NÁLEZY V TRATI „DVORSKÁ“ V ŠARATICÍCH

Okres Vyškov

ČENĚK STAŇA

Počátkem listopadu 1966 zjistil při orbě v zahradě domu č. 314 v Šaraticích, okres Vyškov (maj. Fr. Ráček), pan Miroslav Robeš, že pluh místy obrací půdu silně promíšenou popelem a zvířecími kostmi, s mazanicí a s opálenými kameny. Při bližším ohledání místa našel i několik starobylých střepů. Své zjištění ohlásil prostřednictvím MNV a okresního muzea ve Slavkově u Brna Archeologickému ústavu. Dne 18. listopadu 1966 jsem místo společně s M. Robšem prohlédl.

Zahrada domu č. 314 přiléhá k polní trati „Dvorská“ na severovýchodním okraji obce. V inundčním území říčky Litavy, blízko jeho okraje, je mírné návrší, dnes proříznuté při regulaci nově vytvořeným korytem zmíněné říčky. Na něm byla jednak pravěká sídliště, jak svědčí únětické a halštatské střepy, jednak slovanské sídliště z 9.—10. století. Pravěké střepy byly většinou značně omšelé. Opálené kameny pravděpodobně souvisí se slovanskými objekty. Mezi kameny se vyskytovaly kusy svoru, z nichž jeden naznačoval, že může být z rozbitého žernovu. Slovanské střepy jsou ze zrnitého materiálu s velkým množstvím písku. Byly obtáčeny na kruhu. K výraznějším zlomkům patří dva střepy od dna, mírně vyhnutý, ke rtu zesílený okraj, zdobený hlubokými oválnými vrypy a střep z těla nádoby, zdobený dvěma vícenásobnými vlnicemi, v jehož materiálu je zřetelná příměs slídy. Několik netypických střepů ukázalo, že na zmíněném návrší bylo také nějaké osídlení v pokročilém středověku.

LESEFUNDE AUS ŠARATICE

Bezirk Vyškov

Beim Ackern in der Flur „Dvorská“ (Garten des Hauses Nr. 314) wurden Siedlungsobjekte gestört, aus denen eine Menge von Asche, Lehmewurfstücke und durchglühte Steine an die Ober-

fläche gehalten. Aus diesen Objekten stammen anscheinend die gefundenen slawischen Scherben aus dem 9.—10. Jh. Ausserdem gewann man bei einer Terrainbegehung úněticer und hallstattzeitliche Scherben. Einige unansehnliche Scherben deuteten an, dass der Ort auch im fortgeschrittenen Mittelalter besiedelt war.

PŘEDBĚŽNÁ ZPRÁVA O ZJIŠŤOVACÍM VÝZKUMU VE ZNOJEMSKÉ ROTUNDĚ

BORIS NOVOTNÝ

Tab. 31, 48, 49

V listopadu roku 1966 podnikl referent zjišťovací archeologický výzkum v přemyslovské knížecí rotundě P. Marie (sv. Kateřiny) ve Znojmě. Průzkum byl prováděn v úzké spolupráci s Okresním muzeem ve Znojmě (dr. V. Vildomec) a z popudu Krajského památkového střediska (arch. Grabmüller), v rámci prováděného komplexního průzkumu a konzervace této památky.

Sonda I byla vedena ve směru východozápadní osy válcové lodi, a to u západní stěny (rozměry 80 × 200 cm). Jedním z nejzávažnějších poznatků, získaných výzkumem, bylo identifikování původní románské lité maltové podlahy. Její 15 cm vrstvu tvořila kompaktní vápenná malta, k jejímuž zpevnění byly ještě přimíchány drobné zlomky cihelné drti (tzv. židovská malta, jejíž obdoba je známa jako pojivo, používané ve starším velkomoravském období při stavbě kamenných sakrálních a profánních staveb). Její kusy jsme vyzvedli v místech popukavých lomů, které byly druhotně vyspraveny betonovou maltou. Maltová vrstva byla nalita na 5 až 10 cm vrstvu drobnějších oblázků a kamenů. Pod ní, jako podkladová vrstva (zhruba 20 cm), byly šikmo nebo kolmo vedle sebe naskladeny velké štětové kameny, ležící v tenké vrstvě písku na rostlé podložní skále. Sondou II byl obdobný odkryv (100 × 150 cm) v delší ose válcové lodi na rozhraní lodi a zvýšené podlahy apsidy.

Při pokračujícím výzkumu (sonda III) byla sňata oproti úrovni lité maltové podlahy ve válcové lodi zvýšená recentní cihlová podlaha, nalézající se v apsidě podkovovitého tvaru. Pod ní byl suchý a prašný hlinitopísčité zasypaný (v jednom místě spodní vrstvy zcela čistý žlutý jemný říční písek), zasahující do hloubky 40—50 cm, místy až do hloubky 100 cm. Výplň obsahovala hojné zlomky keramiky převážně novověké a v několika případech také středověké, zlomky dlaždic, kamenů, kusy malt (některé s freskovou barevnou umítkou), kusy kůry, dřeva a zvířecí kosti. Skalnaté podloží bylo oproti rovinatému podloží v lodi značně nerovné a ve dvou místech (u východního a severozápadního zdiva) se vyskytovaly dvě příkopovité nebo hrobovité zahloubeniny, hluboké až 1 m. V proláklíně poblíž východního zdiva leželo několik lidských kostí, patrně z porušeného hrobu. Rozbor nálezů bude proveden po patřičném očištění a dokumentaci. U jihovýchodní zaoblené stěny a u severozápadní části apsidy byly do skalnatého podloží vyhloubeny dvě 25 až 40 cm hluboké a u ústí zhruba 25 až 30 cm široké konstrukční křulové jámy.

Rovněž výzkum v apsidě přinesl několik pozoruhodných zjištění. Předně se ukázalo, že pod omítkou s freskami je starší vrstva se stopami zakouření jakoby po požáru. Za druhé bylo zjištěno, že obnažené kamenné kvádřičky neomítnuté spodní části zdiva (o průměrných rozměrech 35 × 10 cm) jsou dobře opracovány a přesně kladeny do rádků s podřezávanými rýhami. Obnažená část vnitřní kamenné líce ukazuje na dokonalou stavební techniku. Zdivo vnitřního povrchu se odlišuje od zdiva venkovního pláště, k jehož konstrukci bylo použito kamenů různých velikostí, převážně však větších rozměrů (viz kupř. fotografii z 90. let 19. stol. v A. Friedlovi, Přemyslovci ve Znojmě, Praha 1966, obr. 11).

Za třetí bylo konstatováno, že kvádřikové zdivo je postaveno na vyrovnávacím předzákladu, který tvoří dvě až tři vrstvy velkých plochých kamenů, které přecházejí do vnitřního prostoru. Pod tímto vyrovnáním, probíhající pod celou stavbou, teprve následuje vlastní základové zdivo, budované z hrubě upravených menších plochých kamenů do malty a vyrovnávajících značnou nerovnost terénu podložní skály. Výše zmíněný předzáklad tvoří podklad i pro zdivo válcové lodi. Dovnitř zasahující předzáklad zabránil nalití silné vrstvy podlahové malty až ke zdivu, jak ukazuje okružní rýha, oddělující ve vzdálenosti 35—40 cm tenčí vrstvu malty, nalitou na kamenech, od vlastního jádra silné vrstvy lité podlahy.

Za čtvrté bylo zjištěno, že půdorysný proužek apsidy ve tvaru podkovy do kruhového půdorysu lodi se projevil v konstrukci podlahy tím, že litá podlaha netvořila v lodi uzavřený kruh, ale byla ve směru od apsidy vyříznuta, a to ve tvaru dolní rovné části uzavřené podkovy. Techniky lité malty nebylo zřejmě v prostoru apsidy použito. Podle nálezů zlomků hliněných vypalovaných dlaždic je pravděpodobné, že oproti lodi zvýšená úroveň podlahy v apsidě byla vyložena dlaždicemi, a pronikla ve tvaru dolní třetiny uzavřené podkovy do kruhového prostoru lodi. V tomto smyslu původního vzhledu by rovněž měla být provedena i rekonstrukce podlahy v apsidě a zachována původní litá podlaha v lodi.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1966

Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Prof. dr. Josef Poulik, DrSc.

Redaktoři: Dr. J. Říhový a dr. I. Peškař

Překlady: Dr. R. Tichý a E. Tichá

Kresby: B. Ludikovská

Na titulní stránce: Bronzové kování ze slovanského hradiska v Mikulčicích

Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné.